

GRÅSPARV & PILFINK

De flesta av oss förväxlar gråsparvar och pilfinkar, och det är inte så märkligt. De ser nära nog exakt likadana ut. För ett otränat öga är de gråsparvar allesammans, men det är skillnad både vad avser utseende som karaktär.

Nu när vintern står för dörren kommer de gärna till fågelbordet, och då får vi lite till mans alla möjligheter att se skillnaderna. Både gråsparvar och pilfinkar äter gärna av vad som bjuds från fågelbordet, men blandar också ut sin

kost med insekter, brödbitar och eventuella matrester som de kan komma över. Utseendemässigt skiljer de sig från varandra, och man kan lätt se skillnaderna när man lärt sig vad man skall titta efter. Gråsparvshannarna har grå hjässa och en mörkt brun nacke samt en stor svart fläck på strupen

och bröstet. Undersidan är ljusgrå medan ryggen går mera åt brunt med långsgående mörka streck. Honorna är mera oansenligt färgade i smutsbrunt och grått. Dessutom saknar den hannaens bruna nacke

och svarta bröstlapp. Både hanna och hona har däremot ett tydligt vitt vingband högt uppe på vingen. Den kvittrar ganska entonigt och sjunger ofta i kör. Häckningen sker företrädesvis under tegelpannor eller i ventiler, ibland även i buskar och häckar. Gråsparvar bildar livslånga äktenskap och tyr

sig gärna till människor och mänskliga boningar. Det har funnits gråsparvar i Sverige under tusentals år. Fynd av bores-ter i Uppland visar att det funnits

som hästarna ersattes med motorfordon har stammen minskat. Det är framför allt under vintern då en hel del havre gått genom hästens tarmsystem utan påverkan som det inneburit mat för gråsparvarna. Numera har gråsparvarna svårare att överleva vintrarna eftersom motorfordon inte

pilfinkarna, och gemensamt är den chokladbruna hättan. Dessutom har pilfinken vita kinder med en svart fläck samt en gråvit halsring. Pilfinkens bo hittar man vanligtvis i ihåliga träd eller i fågelholkar. Pilfinken är inte heller lika bunden till människor som gråsparven. De gamla pilfinkarna är typiska sannfåglar medan ungfågeln är betydligt rörligare. Om man jämför med gråsparvar så håller sig pilfinken mera söderut i Sverige. Norra Dalarna och mellersta Värmland brukar anges som nordgräns, men den förekommer, om än mera sparsamt, utmed Norrlandskusten.

Så nästa gång du ser en gråsparv kan det mycket väl vara en pilfink. Eller vice versa!

gråsparv i vårt land i närmare 3000 år. Från början var arten skogslevande men har genom århundradena utvecklats till mera kulturbundna fåglar. I mitten av 1900-talet fanns det fortfarande ganska gott om gråsparvar i städer och samhällen, men allt efter-

lämnar något ätbart efter sig. Pilfinkarna är som regel något mindre än gråsparvarna. Hanne och hona är svårare att skilja åt bland

Bild: Staffan Ullström
Text: Kjell Stockhaus

